

SETKÁNÍ S KNIHOU

Poslední medvěd

Hannah Goldová

Metodiku zpracovala:

Mgr. Šárka Hrochová, ZŠ Paskov

Konzultace:

Mgr. Šárka Pachlopníková, ZŠ Paskov

Věková kategorie:

6. – 8. ročník

Zaměření (cíl, obsah) lekce:

Rozvoj kritického myšlení, environmentální výchova, tvorba námětu příběhu, příčinné souvislosti

Vyučovací předměty:

český jazyk a literatura, výchova k občanství

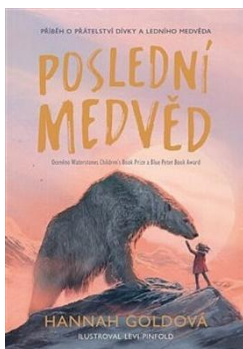
Bibliografie:

GOLD, Hannah. *Poslední medvěd*. Ilustroval Levi PINFOLD, přeložila Anežka DUDKOVÁ. Ahoj!. Praha: Argo, 2023. ISBN 978-80-257-4201-3.

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Stručný obsah

Představte si, že se skamarádíte s ledním medvědem. Zdá se vám to nemožné? Tak si přečtěte Posledního medvěda. Na Medvědím ostrově v souostroví Špicberky už dnes kvůli měnícímu se klimatu žádný lední medvěd nežije. To aspoň tvrdí malé April její ovdovělý tatínek, klimatolog, kterého výzkum i s dcerou zavede na odlehlou vědeckou stanici daleko za polárním kruhem. Jenže April tam jednoho ledního medvěda přece jen zahlédne. Je vyhublý, zraněný a jeho medvědí rodina zůstala na jiném ostrově. Holčička se rozhodne, že medvědovi pomůže. Začíná tak největší dobrodružství a nejnebezpečnější výprava jejího života... Vypluje s medvědem na člunu směrem na Špicberky, aby zde mohl spokojeně žít. V bouři však ztroskotají, ale medvěd dívku zachrání a oba je vyloví námořníci. Ty zalarmoval Aprilin otec. Vše dobře dopadne.

Dojemný příběh ukazuje, že každý bez ohledu na věk a sílu může vykonat velké činy a přispět k záchraně života na naší planetě. Kniha získala Blue Peter Book Award a Waterstones Children's Book Prize. Dostala se také do užší nominace na dětskou knihu roku v soutěži o British Book Awards a o Indie Book Awards. Ilustrátor Levi Pinfold je držitelem prestižní Kate Greenaway Medal.

zdroj: <https://www.databazeknih.cz/knihy/posledni-medved-520215>

O autorovi

Britská spisovatelka Hannah Goldová vyrůstala v rodině, v níž knihy, zvířata a příroda byly pevnou součástí života. Vystudovala scenáristiku na univerzitě a poté pracovala ve filmové a divadelní branži. Nyní žije v hrabství Lincolnshire na východě Anglie a věnuje se psaní knih, které reflektují její lásku k přírodě a naší planetě.

zdroj: <https://argo.cz/autori/goldova-hannah/>

Předpokládaná délka práce s knihou – 3 vyučovací hodiny.

EVOKACE

KOOPERATIVNÍ BINGO Žáci obdrží tabulku s otázkami. Jejich úkolem je zodpovědět co nejvíce otázek.

Dopln příslloví: <i>Dvakrát měř,</i> jednou řež	Napiš příklad živočicha, kterému jeho zbarvení pomáhá při lovu? tygr - pruhy, chameleon, chobotnice - proměnlivé zbarvení, ... lední medvěd, polární liška, ...	Vypiš aspoň 3 věci, které patří do KPZ (krabíčka poslední záchrany): dezinfekce, náplast, kompas, zápalky (křesadlo), šitíčko, spínací špendlík, lepicí páska, provázek, metr, papír, tužka, světlo...
Vysvětli pojem „ponorková nemoc“? Označení pro stav rostoucího napětí a nesnášenlivosti v malých sociálních skupinách v uzavřeném prostoru.	Co je meteorologie? Věda zabývající se atmosférou a ději v ní - např. počasím.	Dopln příslloví: <i>V nouzi poznáš</i> přítele.
Napiš příklad, jak globální oteplování negativně ovlivňuje konkrétního živočicha: Lední medvěd - tání ledovců Korál, korálové útesy - oteplování vody oceánů...	Kde leží Barentsovo moře? Barentsovo moře je okrajové moře Severního ledového oceánu mezi severním pobřežím Evropy a Medvědí ostrovem, Špicberky, Zemí Františka Josefa a Novou zemí.	Znáš nějakou literární postavu, která prožila dobrodružnou výpravu? Bilbo Pytlík, Robinson Crusoe, ...

Po vyplnění odpovědí si žáci spočítají, kolik linií zvládli zodpovědět.
 3 horizontální, 3 vertikální, 2 diagonální

TVORBA NÁMĚTU (krátkého příběhu)

Žáci pracují ve skupinách – např. podle počtu splněných linií (stejná úroveň žáků či diferencované skupiny), nebo v již zavedeném losovacím systému třídy.

Ve skupinách žáci vytvoří námět na příběh, k němuž je inspirovala předchozí aktivita. Po 5 minutách vyhrazených pro vymýšlení námětu skupiny prezentují svou práci. Zaměřujeme se na zvolený živočišný druh, lokalitu, dopad změn klimatu na jeho život, dobrodružnou výpravu postav atd.

UVĚDOMĚNÍ

Žáci jsou seznámeni s dějovou linkou knihy Poslední medvěd.

Text č. 1 s. 171 – 174

Dívka po navázání přátelství s Medvědem si dále zjišťuje informace o dopadu klimatické změny na lední medvědy. Dál se vzdaluje otci, ve svém zoufalství se s ním dostane do hádky.

„Komu posíláš naměřené teploty?“ zeptala se April ráno u snídaně.

„Teploty?“ Táta překvapeně vzhlédl, s hrnečkem čaje v ruce.

Bylo to už docela dávno, kdy April naposledy s tátou sama od sebe zapředla hovor. Určitě týdny, možná měsíce. Pořádně si nepopovídali od toho dne, kdy mu pomáhala v meteochatě a on se na ni rozkřikl. Pak ji dočista pohltilo přátelství s Medvědem... Když dnes ale uviděla tátou, jakoby se probudila z kómatu, a uvědomila si, že on tu pořád je.....

„Ano. Ty, co je naměříš,“ upřesnila. „Komu o nich podáváš zprávy?“

Opatrně položil šálek zpátky na talířek. Vypadalo to, že ho její zájem těší. „Norské vládě.“

„Aha.“ Přezvykovala ovesnou sušenku, ponořená v myšlenkách. „Ale co s nimi dělají?“

„Měříme je kvůli výzkumu, April.“ Odpověděl. „Abychom vyhodnotili meziroční rozdíly.“

„Jasně,“ mávla rukou. „To já přece vím. Ale co s nimi dělají? Když je dostanou.“

„Dělají?“ nechápal táta.

„Ano,“ potvrdila April. „Jak s nimi naloží? Netýká se to jenom ledních medvědů a ostatních polárních zvířat, vid’? Počasí v Arktidě ohrožuje všechny na celé planetě.“

„To je pravda.“ Vypadal lehce znepokojeně, ale to bylo tak všechno. Na druhou stranu se takhle tvářili všichni dospělí, když mluvili o globálním oteplování. Projevovali nepatrné znepokojení, ale v podstatě to nebylo nic, s čím bychom si neměli dělat starosti. To, že se svět nachází v krizi, je podle všeho netrápilo tolik jako April.

Sevřela ruce v pěst a snažila se mluvit klidně, když z paměti lovila statistiky, které kdysi přečetla. „Led odráží zhruba šedesát procent dopadajícího slunečního záření?“

„Osmdesát procent,“ opravil ji táta.

„Takže osmdesát procent.“ Vzhledla k němu. „A co se stane, až všechen led roztaje?“

„Kdyby všechen led zmizel, sluneční paprsky by dopadaly přímo do oceánu,“ řekl táta. „Až k tomu dojde, zvedne se teplota moře a následně stoupne hladina.“

„A co polární ledovce?“ zeptala se April a zarývala nehty do dlaní, aby zůstala v klidu. „Kolik už jich roztálo? Víím, že hodně...ale kolik přesně?“

...

„Dva a půl miliónu kilometru čtverečních?!“ April to vyděsilo podobně, jako kdyby se otevřela zem a pohltila ji. „Takže je to pravda? Věděla jsem, že ledovce roztávají, ale netušila jsem, že takhle rychle.“

„Vlastně se dá říct,“ poučoval ji táta učitelským tónem, „že polární ledovce v uplynulých dvou dekáдах roztály víc než za posledních deset tisíc let.“

„Tak to musíme něco udělat!“ rozkřikla se April a úplně zapomněla, že chtěla zůstat klidná. „Musíme to změnit! Vrátit jim jejich led. Proč s tím lidi nic nedělají? Proč ty toho neděláš víc?“

Táta se zamračil. Očividně se touhle otázkou nikdy nezabýval. Husté obočí se mu svraštilo, jako když se zazmítá housenka. „To nevím.“

Po přečtení textu žáci ve skupinách napíší 5 činností, kterými přispívají k ochraně životního prostředí, které běžně dělají a napíší, jaký má tato činnost konkrétní dopad. Seřadí je podle dostupnosti, lehkosti provedení.

Text č. 2

s. 194 – 197

Žáci obdrží text, v němž se dívka chystá na záchrannou výpravu ve člunu s Medvědem. Do seznamu věcí si vpisují značky dle metody INSERT

- ✓ Informace je mi známá, souhlasím s ní
- + Informace je pro mne nová, přijímám ji
- Informace je v rozporu s tím, co již znám. Nesouhlasím s ní.
- ? Informace je pro mne nová, nerozumím ji úplně, chci se dozvědět víc.

Následující týden se April den co den vracela do Mroží zátoky. A den co den děkovala všem biliónům hvězd na severní obloze, že má táta potíže

s jedním ze svých klíčových přístrojů – protože celou dobu, kdy se ho snažil opravit, nevnímal, co mu dcera kuje za zády.

Největší výzvu představovalo jídlo. Dokonce i se striktními přiděly pro Medvěda byla její skrýš pod postelí skoro prázdná, takže si April musela pospíšet a postarat se, aby byl člun připravený, než jí jídlo dojde úplně. Ale taky si něco musela schovat na cestu.

Zatím do člunu naložila:

- tři sklenice burákového másla s kousky buráků (pod postelí si nechala jednu jedinou);
- poslední čtyři balíčky ovesných sušenek;
- jednu plechovku rajské polévky pro sebe a tři plechovky dušeného masa pro Medvěda;
- jednu plechovku broskvového kompotu (jí moc nechutnal, ale Medvěd ji těma svýma neodolatelnýma čokoládovýma očima uprosil, aby vzala i něco sladkého na zub);
- tři tátovy anýzové bonbóny (ty spíš ze sentimentálních důvodů – sice se nepohodli, ale pořád s sebou chtěla mít něco, co jí ho bude připomínat);
- deset litrů vody;
- otvírák na konzervy;
- tátův švýcarský nůž;
- kompas, který je nasměřuje na Špicberky;
- knížku o Arktidě, ve které byla nhrubo načrtnutá mapa Barentsova moře mezi Medvědíím ostrovem a ostatními ostrovy Špicberků;
- nepromokavou plachtu na zakrytí člunu, aby se schovali před vysokými vlnami a bouřkou;
- několik pilulek na mořskou nemoc;
- nepromokavé kalhoty a bundu, a k tomu nepromokavý klobouk;
- dva páry vlněných ponožek;
- svetr, který jí babička předloni upletla k Vánocům (i když už jí rukávy byly trochu krátké);
- uzavíratelný sáček, který našla v jedné z kuchyňských skříněk;
- lékárničku z meteorologické stanice (měla výčitky, že si ji bere, protože co kdyby se táta zranil?);
- svůj polštář;
- a konečně svůj oblázek ve tvaru srdce.

Po přečtení textu se žáci spolu sesednou do skupin, diskutují, co se jim zdálo nevhodné. Dohledají si na internetu, čemu nerozuměli. Společně se shodnout na položkách, které by ze seznamu vyškrtli. Svůj argument odůvodní.

Vyberou ze seznamu 3 nejužitečnější předměty, doplní je o další 2 položky, které na seznamu postrádali a k čemu by jej použili. Zde bez ohledu na podmínky dívky z příběhu.

REFLEXE

NÁZOROVÁ ŠKÁLA – 10 minut

Žáci vytvoří pomyslnou úsečku ve třídě - „škálu“, na níž budou 2 krajní body označeny opačnými znaménky. Např. u okna + (souhlasné stanovisko), u dveří – (nesouhlasné stanovisko, negace). Svým umístěním na této pomyslné úsečce žáci vyjádří svůj osobní postoj k otázkám. Zde se objevuje prostor pro diskusi nad důvody jejich volby – pokud žáci budou chtít svou volbu okomentovat.

Dozvěděl ses nové informace o dopadu klimatické změny na lední medvědy?

Zajímáš se o ekologii?

Pomáháš sám dle svých možností s ochranou přírody?

Chtěl bys zažít půlroční pobyt mimo civilizaci?

Zažil jsi už situaci, kdy ti přítel pomohl v nouzi?

Jak se Ti líbil příběh knihy Poslední medvěd?

Zaujal tě příběh svým propojením s ekologickými tématy?

Pracovní list č. 1

Kooperativní bingo

Doplň přísloví: <i>Dvakrát měř,</i>	Napiš příklad živočicha, kterému jeho zbarvení pomáhá při lovu?	Vypiš alespoň 3 věci, které patří do KPZ (krabíčka poslední záchrany):
Vysvětli pojem „ponorková nemoc“?	Co je meteorologie?	Doplň přísloví: <i>V nouzi poznáš</i>
Napiš příklad, jak globální oteplování negativně ovlivňuje konkrétního živočicha:	Kde leží Barentsovo moře?	Znáš nějakou literární postavu, která prožila dobrodružnou výpravu?

Text č. 1 s. 171 – 174

„Komu posíláš naměřené teploty?“ zeptala se April ráno u snídani.

„Teploty?“ Táta překvapeně vzhlédl, s hrnečkem čaje v ruce.

Bylo t už docela dávno, kdy April naposledy s tátou sama od sebe zapředla hovor. Určitě týdny, možná měsíce. Pořádně si nepopovídali od toho dne, kdy mu pomáhala v meteochatě a on se na ni rozkřikl. Pak ji dočista pohltilo přátelství s Medvědem... Když dnes ale uviděla tátu, jakoby se probudila z kómatu, a uvědomila si, že on tu pořád je.....

„Ano. Ty, co je naměříš,“ upřesnila. „Komu o nich podáváš zprávy?“

Opatrně položil šálek zpátky na talířek. Vypadalo to, že ho její zájem těší. „Norské vládě.“

„Aha.“ Přezvykovala ovesnou sušenku, ponořená v myšlenkách. „Ale co s nimi dělají?“

„Měříme je kvůli výzkumu, April.“ Odpověděl. „Abychom vyhodnotili meziroční rozdíly.“

„Jasně,“ mávla rukou. „To já přece vím. Ale co s nimi dělají? Když je dostanou.“

„Dělají?“ nechápal táta.

„Ano,“ potvrdila April. „Jak s nimi naloží? Netýká se to jenom ledních medvědů a ostatních polárních zvířat, vid’? Počasí v Arktidě ohrožuje všechny na celé planetě.“

„To je pravda.“ Vypadal lehce znepokojeně, ale to bylo tak všechno. Na druhou stranu se takhle tvářili všichni dospělí, když mluvili o globálním oteplování. Projevovali nepatrné znepokojení, ale v podstatě to nebylo nic, s čím bychom si neměli dělat starosti. To, že se svět nachází v krizi, je podle všeho netrápilo tolik jako April.

Sevřela ruce v pěst a snažila se mluvit klidně, když z paměti lovila statistiky, které kdysi přečetla. „Led odráží zhruba šedesát procent dopadajícího slunečního záření?“

„Osmdesát procent,“ opravil ji táta.

„Takže osmdesát procent.“ Vzhledla k němu. „A co se stane, až všechen led roztaje?“

„Kdyby všechen led zmizel, sluneční paprsky by dopadaly přímo do oceánu,“ řekl táta. „Až k tomu dojde, zvedne se teplota moře a následně stoupne hladina.“

„A co polární ledovce?“ zeptala se April a zarývala nehty do dlaní, aby zůstala v klidu. „Kolik už jich roztálo? Víím, že hodně...ale kolik přesně?“

...

„Dva a půl miliónu kilometru čtverečních?!“ April to vyděsilo podobně, jako kdyby se otevřela zem a pohltila ji. „Takže je to pravda? Věděla jsem, že ledovce roztávají, ale netušila jsem, že takhle rychle.“

„Vlastně se dá říct,“ poučoval ji táta učitelským tónem, „že polární ledovce v uplynulých dvou dekadách roztály víc než za posledních deset tisíc let.“

„Tak to musíme něco udělat!“ rozkřikla se April a úplně zapoměla, že chtěla zůstat klidná. „Musíme to změnit! Vrátit jim jejich led. Proč s tím lidi nic nedělají? Proč ty toho neděláš víc?“

Táta se zamračil. Očividně se touhle otázkou nikdy nezabýval. Husté obočí se mu sraštilo, jako když se zazmítá housenka. „To nevím.“

ČINNOST		DOPAD NA PŘÍRODU
		
		
		
		
		

Seřad'te je podle míry efektivnosti přírody. 1. nejdostupnější činnost, nejsnazší v běžném životě, 5. nejméně dostupná, nejsložitější činnost.

1.	2.	3.	4.	5.

Pracovní list č. 2

Text č. 2

s. 194 – 197

Následující týden se April den co den vracela do Mroží zátoky. A den co den děkovala všem biliónům hvězd na severní obloze, že má táta potíže s jedním ze svých klíčových přístrojů – protože celou dobu, kdy se ho snažil opravit, nevnímal, co mu dcera kuje za zády.

Největší výzvu představovalo jídlo. Dokonce i se striktními přiděly pro Medvěda byla její skrýš pod postelí skoro prázdná, takže si April musela pospíšet a postarat se, aby byl člun připravený, než jí jídlo dojde úplně. Ale taky si něco musela schovat na cestu.

Zatím do člunu naložila:

- tři sklenice burákového másla s kousky buráků (pod postelí si nechala jednu jedinou);
- poslední čtyři balíčky ovesných sušenek;
- jednu plechovku rajské polévky pro sebe a tři plechovky dušeného masa pro Medvěda;
- jednu plechovku broskvového kompotu (jí moc nechutnal, ale Medvěd ji těma svýma neodolatelnými čokoládovými očima uprosil, aby vzala i něco sladkého na zub);
- tři tátovy anýzové bonbóny (ty spíš ze sentimentálních důvodů – sice se nepohodli, ale pořád s sebou chtěla mít něco, co jí ho bude připomínat);
- deset litrů vody;
- otvírák na konzervy;
- tátův švýcarský nůž;
- kompas, který je nasměřuje na Špicberky;
- knížku o Arktidě, ve které byla nahrubo načrtnutá mapa Barentsova moře mezi Medvědíím ostrovem a ostatními ostrovy Špicberků;
- nepromokavou plachtu na zakrytí člunu, aby se schovali před vysokými vlnami a bouřkou;
- několik pilulek na mořskou nemoc;
- nepromokavé kalhoty a bundu, a k tomu nepromokavý klobouk;
- dva páry vlněných ponožek;
- svetr, který jí babička předloni upletla k Vánocům (i když už jí rukávy byly trochu krátké);
- uzavíratelný sáček, který našla v jedné z kuchyňských skříněk;
- lékárničku z meteorologické stanice (měla výčitky, že si ji bere, protože co kdyby se táta zranil?);
- svůj polštář;
- a konečně svůj oblázek ve tvaru srdce.

PŘEDMĚT		SITUACE POUŽITÍ
		
		
		
		
		

Seřad'te dle míry užitečnosti.

1.	2.	3.	4.	5.

Tento materiál vznikl v rámci projektu Místní akční plán Frýdek-Místek IV a je veřejně dostupný pod otevřenou licencí Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0), která umožňuje jeho volné šíření a úpravy za podmínky uvedení autora a zachování stejné licence.